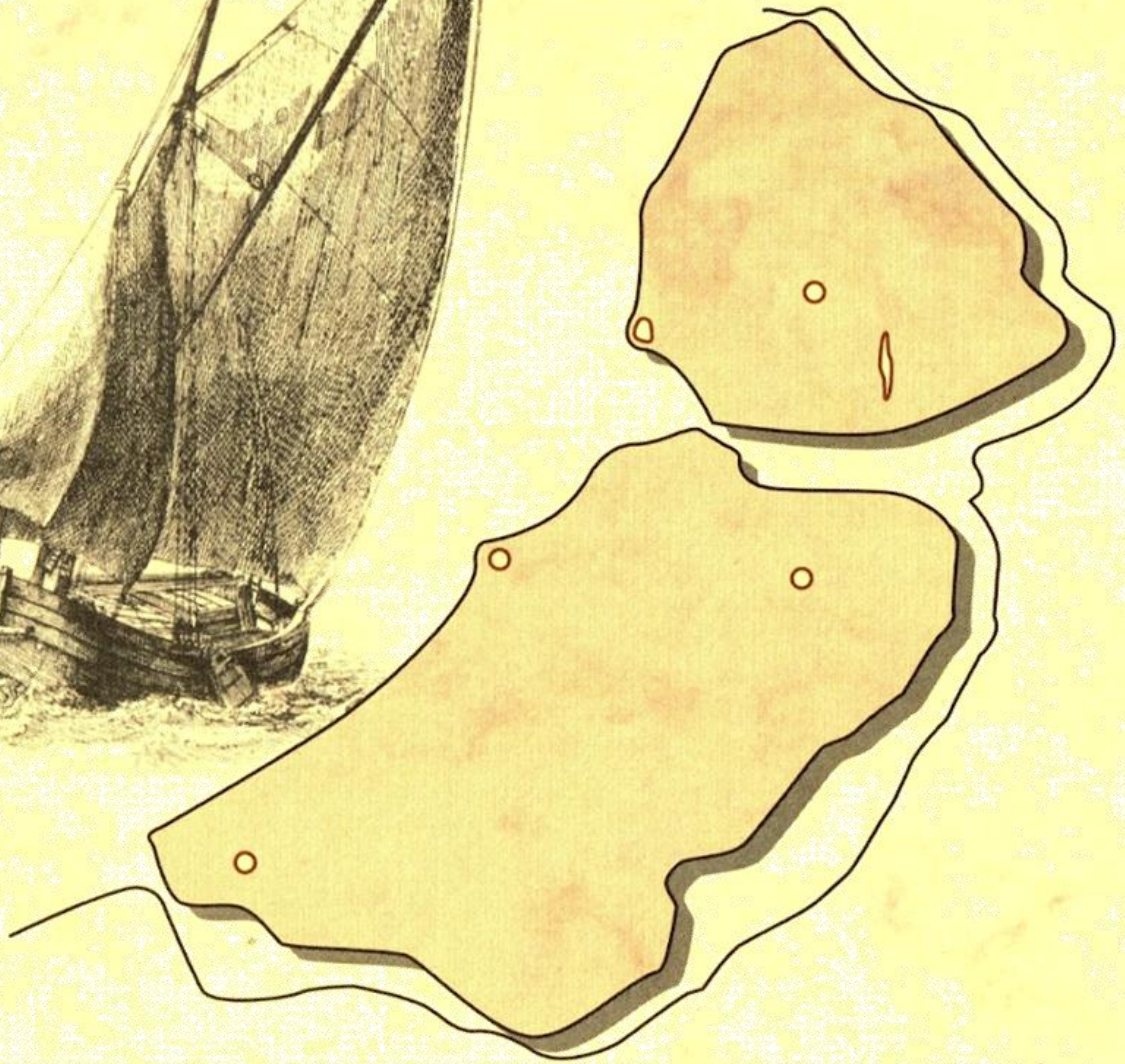
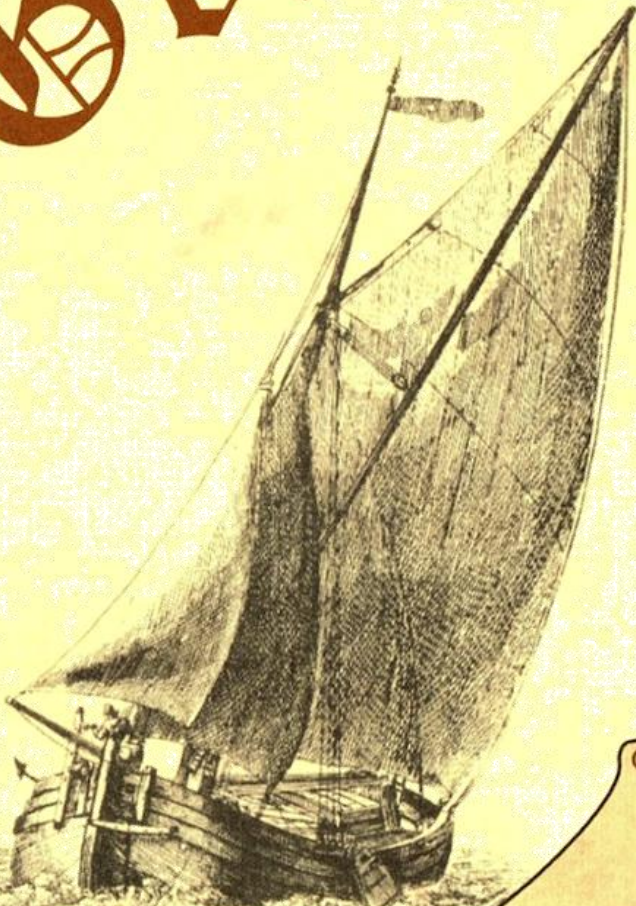


Genealogica



afdeling Flevoland

Nederlandse Genealogische Vereniging

42^e jaargang

Nr. 1

Februari 2026

Agenda

Lezingen

In Museum Batavialand op zaterdagmiddag van 14.00 – 16.30 uur in de Ontginningszaal.

DATUM	ONDERWERP	SPREKER
21-03-2026	Over Joodse genealogie en de valkuilen	Regina Philip
06-06-2026	Van het zaad van Karbaat naar de onbekende soldaat	Robert Philipppo
19-09-2026	Stolpersteine	An Huizing
17-10-2026	DNA en Familieonderzoek	Annemieke van der Vegt
14-11-2026	Onderzoek in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR)	Otto Kuipers

Excursies

11 juni 2026 Bestemming nog niet bekend.

10 september 2026 Bestemming nog niet bekend.

Cursussen Stamboomonderzoek voor beginners.

In maart en april 2026 organiseren we weer een cursus stamboomonderzoek voor beginners in De Nieuwe Bibliotheek aan het Stadhuisplein in Almere. Op 6 dinsdagavonden van 19.30 tot 21.30 uur worden de cursisten aan de hand genomen om wegwijs te worden gemaakt in het grote mysterie, dat voor velen de zoektocht naar hun voorouders ervaren wordt. Een groep van enthousiaste en ervaren docenten staat weer te popelen om met de cursisten aan de slag te gaan.

Ook in diezelfde periode, maar dan op de vrijdagmiddag van 13.00 tot 15.00 uur, organiseren we ook een cursus Stamboomonderzoek voor beginners in de FlevoMeer Bibliotheek aan het Harmen Visserplein in Emmeloord.

Workshops.

Op 28 maart organiseert de NGV een workshop Middeleeuws Vlechtwerk. De Werkgroep Middeleeuws Vlechtwerk is onlangs gestart met een landelijke uitrol van cursussen om onderzoekers wegwijs te maken in het gebruik van deze bijzondere bron. Tijdens deze cursus in Almere leert u hoe u effectief naar middeleeuwse voorouders kunt zoeken en hoe u de resultaten kunt interpreteren. Deze workshop is al volgeboekt.

Terugkomdagen cursussen.

Op dinsdag 7 april 2026 organiseren we een terugkomavond voor leden die 1 jaar lid zijn en op 12 mei is er een terugkomavond voor de cursisten van de cursus van oktober 2025. Het doel van deze avonden is om te inventariseren waar voor de cursisten problemen zijn ontstaan in hun zoektocht en hoe wij gezamenlijk deze problemen kunnen oplossen.

Bericht van de voorzitter

2026 is een bijzonder jaar omdat de Nederlandse Genealogische Vereniging dan tachtig jaar bestaat. Om dit heugelijke feit te memoreren is onder andere '80 jaar' toegevoegd aan het beeldmerk van de vereniging en zal er zaterdag 11 april a.s. in de Mauritskazerne te Ede een feestelijke lustrumviering plaatsvinden met als centraal thema 'gewoonten en gebruiken'. De locatie biedt een capaciteit voor ruim 200 deelnemers. Reageer daarom snel als je verzekerd wilt zijn van een plek (uiterlijk 31 maart). De deelname staat alleen open voor NGV-leden en er wordt een bijdrage in de kosten gevraagd van 15 euro. Aanmelden kan via [https://www.ngv.nl/hoofd/aanmelding-voor-lustrumviering-op-zaterdag-11-april-2026-in-edel/](https://www.ngv.nl/hoofd/aanmelding-voor-lustrumviering-op-zaterdag-11-april-2026-in-edel)

Voor Flevoland is 2026 ook een jubeljaar. De Provincie Flevoland bestaat 40 jaar en viert dit met allerlei activiteiten verspreid over het hele jaar. De aftrap van dit feestjaar vond plaats bij de Nieuwjaarsbijeenkomst van de provincie op 26 januari jl. Er zal in 2026 zeker worden stilgestaan bij het feit dat het 140 jaar geleden is dat de Zuiderzeevereniging werd opgericht, de vereniging waarvoor Cornelis Lely het plan maakte dat de basis zou gaan vormen voor het Zuiderzeeproject. Ook zal er aandacht zijn voor het 90-jarig jubileum van de Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders, de stichting die wetenschappelijk onderzoek deed naar de bewoners van de nieuwe polders, de gevolgen van de inpoldering onderzocht voor het omliggende land en documentatie verzamelde over het Zuiderzeeproject (nu bij Museum Batavialand). Tegelijk wordt er in 2026 ook herdacht dat 50 jaar geleden de eerste permanente bewoners, veelal uit Amsterdam, hun thuis vonden in De Werven in Almere Haven. Daar is onder andere een museumwoning te bezichtigen met een inrichting uit die tijd en kan een erfgoedwandeling worden gelopen.

De NGV Flevoland, ruim 40 jaar oud (opgericht 24 oktober 1984), moest vanwege het slechte weer de Nieuwjaarsbijeenkomst afzeggen, maar is gelukkig nog steeds volop aanwezig met tal van activiteiten. Ook in 2026 worden er weer tal van cursussen, lezingen en excursies georganiseerd. Wij hopen u daarmee te ondersteunen bij het stamboomonderzoek. En hopelijk worden er ook in dit nieuwe jaar weer veel mooie verhalen verteld rond ieders stamboom!

Wij wensen u allen een gezond en gelukkig 2026.

Willy van der Most

Voorzitter

Feestelijke Lustrumviering

Zaterdag 11 april 2026 in de Mauritskazerne te Ede

Thema: Gewoonten en Gebruiken

De NGV bestaat 80 jaar. Alle reden voor een feestelijke bijeenkomst. De Jubileumcommissie heeft hiervoor een programma samengesteld, dat zowel interessante lezingen als amusement en gezellige momenten biedt. Het Hoofdbestuur nodigt je hiervoor van harte uit.

De deelname staat alleen open voor NGV-leden, waarbij een eigen bijdrage van 15 euro in de cateringkosten wordt gevraagd.

De locatie biedt een capaciteit voor ruim 200 deelnemers. Reageer daarom snel als je verzekerd wil zijn van een deelnameplek (uiterlijk 31 maart).

Programma

9:30-10:00 uur – Registratie en ontvangst met koffie en thee

10:00-10:15 uur – Plaats nemen in één van de zalen

Ochtenddeel – Gewoonten en Gebruiken in vroeger tijden

10:15-11:00 uur – Keuzeprogramma 1

Grote zaal	Harmen Snel, oud-archivaris Gemeente Amsterdam Vroegere vernoemingen; een zegen voor de genealoog.
Kleine zaal B1	Alexia Kerkhof, taalhistorica Taalgebruik in vroeger tijden.
Kleine zaal B2	Christianne Muusers, culinair historica. Voeding in vroeger tijden.
Kleine zaal B4	Merel Luijendijk, cultureel historica Leven aan boord van een VOC-schip
Kleine zaal B6	Fred van der Zwan, genealoog en heraldicus Familiieverhoudingen in de late middeleeuwen.

11:15-12:00 uur – Keuzeprogramma 2

Grote zaal	Emese von Bóné, rechtshistorica. Rechtspraak vanaf de late middeleeuwen tot in de Franse Tijd.
Kleine zaal B1	Alexia Kerkhof, taalhistorica. Taalgebruik in vroeger tijden.
Kleine zaal B2	Christianne Muusers, culinair historica. Voeding in vroeger tijden.
Kleine zaal B4	Merel Luijendijk, cultureel historica. Leven aan boord van een VOC-schip
Kleine zaal B6	Fred van der Zwan, genealoog en heraldicus. Familiieverhoudingen in de late middeleeuwen

Lunch in Food Court

12:00-13:30 uur – Walking lunch op basis van de streekproducten van de Food Valley.

Middagdeel – Gewoonten en Gebruiken in andere tijden

13:30-13:45 uur	Grote zaal	Peter van Bohemen; voorzitter hoofdbestuur
13:45-14:30 uur	Grote zaal	Herman Konings, trendanalist en veranderpsycholoog
14:30-15:15 uur	Grote zaal	Lex van Wieren, cabaretier
15:15-16:15 uur	Food Court	Mystery guests onder genot van hapjes en drankjes

Afsluiting

16:15 uur – Uitreiking memory gadget.

Locatie.

De bijeenkomst vindt plaats in de Mauritskazerne, Nieuwe Kazernelaan 2, Ede, waar gratis geparkeerd kan worden. De locatie ligt op loopafstand van intercitystation Ede-Wageningen (ca. 10 min).



1

¹ Bron: Website NGV

Uitgestelde Nieuwjaarsbijeenkomst nu op 28 februari a.s.

Op 10 januari is de Nieuwjaarsbijeenkomst vanwege het slechte weer helaas niet doorgegaan. En dat was heel jammer. We hadden een leuk programma opgezet. Omdat we eind 2024 en in 2025 heel veel nieuwe leden hebben mogen verwelkomen wilden we een nieuwe opzet hanteren waarbij we gekozen hebben voor een andere locatie. In het verleden hadden we ook nog altijd een lezing gekoppeld aan de nieuwjaarsbijeenkomst en daar hebben we dit jaar niet voor gekozen. We zijn van mening dat er meer ruimte moet komen voor onderlinge contacten. Daarom wijken we uit naar restaurant De Taveerne, tegenover museum Batavialand en bereikbaar via de ingang van de scheepswerf.

De bijeenkomst begint om 14.00 en zal duren tot ca 16.30 uur . De zaal gaat open om 13.30 uur. Na een welkomstwoord van onze voorzitter, Mw. Willy van der Most, zullen we een toast uitbrengen op het nieuwe jaar. Vervolgens blikken we kort terug op het afgelopen jaar en zullen wij ook een korte inkijk geven in ons programma van 2026 , voor wat betreft cursussen, workshops en lezingen en excursies. We zijn trots op alles wat we afgelopen jaar hebben bereikt en we kijken met heel veel plezier uit naar alle activiteiten, die voor 2026 op de planning staan.

Na deze officiële zaken gaan we over op een wat "*luchtiger*" programma en zal er veel ruimte zijn om contacten te leggen met andere genealogen. Ook hebben we nog een onderdeel waarbij we uw "grijze cellen" zullen testen. Meer willen wij daar nu nog niet over kwijt, maar we zijn ervan overtuigd, dat het gezellig wordt en tevens leerzaam is.

Wij hopen u allen te mogen begroeten op deze uitgestelde nieuwjaarsbijeenkomst.



Cursus Stamboomonderzoek voor beginners in Almere

Bent u benieuwd naar verhalen uit het verleden die uw familiegeschiedenis kleur geven? Grijp dan nu uw kans en meld u aan voor de cursus Stamboomonderzoek voor Beginners, georganiseerd door de NGV Afdeling Flevoland in samenwerking met De Nieuwe Bibliotheek.

In deze cursus leert u stap voor stap hoe u uw eigen stamboom kunt opbouwen en meer te weten komt over uw familiegeschiedenis. U hoeft geen voorkennis te hebben; onze ervaren docenten begeleiden u bij elke stap van het proces. U maakt kennis met verschillende bronnen, archieven en digitale hulpmiddelen om uw zoektocht naar uw voorouders te beginnen.

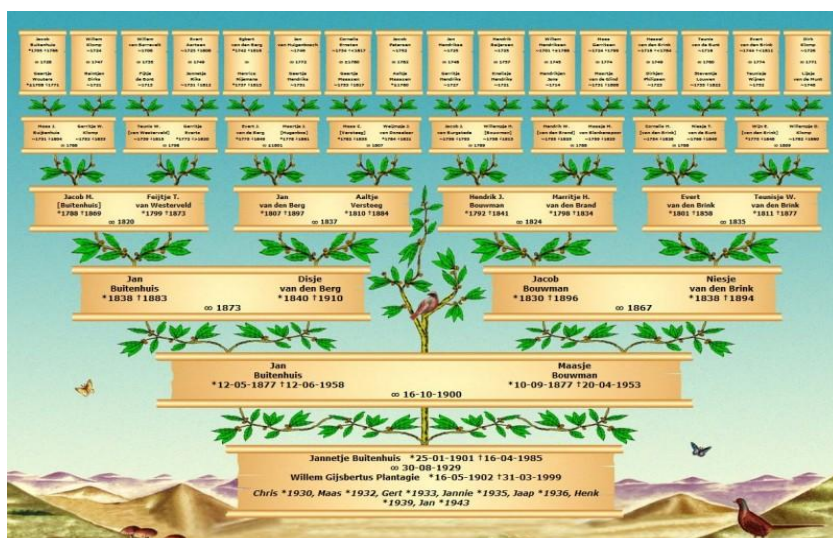
De cursus bestaat uit 6 lessen en wordt gehouden op dinsdag 17 maart, 24 maart, 31 maart en dan op 14 april, 21 april, en 28 april. De lessen zijn van 19.30 uur tot 21.30 en wordt gehouden in De Nieuwe Bibliotheek aan het Stadhuisplein in Almere Centrum.

Hieronder vindt u een overzicht van de data en het lesrooster:

Les 1	17-03-2026	De start van het onderzoek
Les 2	24-03-2026	Computerprogramma's
Les 3	31-03-2026	Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister
Les 4	14-04-2026	Doop, - Trouw, - en Begraafboeken en Lidmatenregisters
Les 5	21-04-2026	Zoeken op internet
Les 6	28-04-2026	Oud Schrift

De kosten voor deze cursus bedragen voor leden van de NGV € 35 en voor niet-leden € 75. Hiervoor krijgt u een uitgebreide cursusmap met veel voorbeelden. Het maximum aantal deelnemers is vastgesteld op 15. Cursisten die zich aanmelden en voor aanvang van de cursus lid worden van de NGV betalen ook de ledenprijs voor de cursus. Zij dienen dan wel minimaal 1 volledig jaar lid te blijven van de NGV.

U kunt zich aanmelden via mailadres evenementen-fle@ngv.nl of neem contact op met Arjan Meijer, coördinator workshops en cursussen van de Afdeling Flevoland via telefoonnummer 06-53781982.



Kwartierboom rapport van 6 generaties, gemaakt met Aldfaer

Cursus stamboomonderzoek voor beginners In Emmeloord

In samenwerking met de FlevoMeer Bibliotheek in Emmeloord wordt in maart en april een nieuwe cursus Stamboomonderzoek voor beginners georganiseerd en wel op vrijdagmiddag van 13 tot 15 uur in de bibliotheek aan het Harmen Visserplein 5 .

In deze cursus leert u stap voor stap hoe u uw eigen stamboom kunt opbouwen en meer te weten komt over uw familiegeschiedenis. U hoeft geen voorkennis te hebben; onze ervaren docenten begeleiden u bij elke stap van het proces. U maakt kennis met verschillende bronnen, archieven en digitale hulpmiddelen om uw zoektocht naar uw voorouders te beginnen.

De cursus bestaat uit 6 lessen en wordt gehouden op vrijdagmiddag van 13 tot 15 uur in de FlevoMeer Bibliotheek, Harmen Visserplein 5, Emmeloord.

Hieronder vindt u een overzicht van de data en het lesrooster:

Les 1	20-03-2026	De start van het onderzoek
Les 2	27-03-2026	Computerprogramma's
Les 3	03-04-2026	Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister
Les 4	17-04-2026	Doop, - Trouw, - en Begraafboeken en Lidmatenregisters
Les 5	24-04-2026	Zoeken op internet
Les 6	01-05-2026	Oud Schrift

De kosten voor deze cursus bedragen *voor leden van de NGV* € 35 en voor niet-leden € 75. Hiervoor krijgt u een uitgebreide cursusmap met veel voorbeelden. Het maximum aantal deelnemers is vastgesteld op 15. Cursisten die zich aanmelden en voor aanvang van de cursus lid worden van de NGV betalen ook de ledenprijs voor de cursus. Zij dienen dan wel minimaal 1 volledig jaar lid te blijven van de NGV. Cursisten die ook lid zijn van de FlevoMeer Bibliotheek krijgen € 5 korting op het cursusgeld.

U kunt zich aanmelden via mailadres evenementen-fle@ngv.nl of neem contact op met Arjan Meijer, coördinator workshops en cursussen van de NGV Afdeling Flevoland via telefoonnummer 06-53781982.

Algemene Leden Vergadering voorjaar 2026

Op zaterdag 2 mei 2026 wordt in Lelystad in Museum Batavialand de Algemene Leden Vergadering gehouden. In deze vergadering worden de agendapunten behandeld die aan de orde komen op Algemene Vergadering van het hoofdbestuur medio mei 2026 in Bunnik. In deze Genealogica vindt u het Jaarverslag 2025 en het Financieel verslag over 2025. De definitieve agendapunten voor deze ALV zullen begin april via de mail worden toegezonden.

U kunt de datum 2 mei 2026 vast in uw agenda vastleggen.

Financieel verslag 2025

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Ingeschreven in het register van de K.V.K. te
Amsterdam no. 40531257



Afdeling Flevoland

Financieel jaarverslag 2025

Jitgaven

	2025 Begroting	2025 Werkelijk	2025 Verschil	2024 Werkelijk	2025 Begroting
1 Zaalhuur	€ 202,00	€ 216,25	€ 14,25	€ 176,05	€ 202,00
2 Sprekers	€ 700,00	€ 382,90	€ -317,10	€ 650,44	€ 700,00
3 Afdelingsblad	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
4 Bestuurskosten	€ 250,00	€ -	€ -250,00	€ -	€ 250,00
5 Promotie	€ 350,00	€ 118,14	€ -231,86	€ 165,44	€ 350,00
6 Bibliotheek	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7 Diversen					
a) afdelingskosten	€ 773,00	€ 325,02	€ -447,98	€ 414,65	€ 773,00
Subtotaal - (excl. ASD rekening)	€ 2.275,00	€ 1.042,31	€ -1.232,69	€ 1.406,58	€ 2.275,00
7 b) kosten cursussen - ASD rek.	€ -	€ 620,21	€ 620,21	€ -	€ -
7 c) bijdragen deelnemers - ASD	€ -	€ -1.765,00	€ -1.765,00	€ -	€ -
	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totalen (incl. ASD rekening)	€ 2.275,00	€ -102,48	€ -2.377,48	€ 1.406,58	€ 2.275,00

Het bestuur van de NGV afd. Flevoland

W. van der Most

P. Peeters

M.A.P.W. Kruijk

Voorzitter

Secretaris

Penningmeester

.....

.....

.....

Het was een druk en succesvol jaar. We hebben in januari, maart en oktober een cursus Stamboomonderzoek voor beginners georganiseerd. Dat heeft veel nieuwe leden opgeleverd. Er is hard gewerkt door Henk van Luttervelt en Reiner Swaen om een nieuwe workshop "GensDataPro" te ontwikkelen. Deze workshop zal in 2026 gegeven worden op diverse tijdstippen op het Nieuwe Leerplein in de Nieuwe Bibliotheek in Almere. Ook de workshop "Werken met Aldfaer" zal in 2026 weer een aantal keer op dezelfde locatie worden georganiseerd. Zoals gebruikelijk hebben we 6 keer een vergadering van het afdelingsbestuur gehad, 2 keer een Algemene Vergadering van het Hoofdbestuur en 2 keer een Voorzittersoverleg. Op 10 maart 2025 hebben we in Lelystad de Algemene Leden Vergadering gehouden. We hebben in 2025 2 excursies en 5 lezingen georganiseerd en we waren op 4 oktober aanwezig op de Almere Plus Beurs in het stadhuis van Almere. Arjan Meijer heeft zich aangemeld als bestuurslid na de oproep op de ALV en is in het bestuur gekomen als coördinator Cursussen en Workshops.

Ontwikkeling ledenaantallen.

We zijn het jaar begonnen met 95 leden. We hebben in 2025 22 nieuwe leden mogen verwelkomen, waarvan 20 als gevolg van de cursus Stamboomonderzoek voor beginners. De eerste cursus in januari had al in 2024 voor 8 nieuwe leden gezorgd. Helaas hebben we in 2025 afscheid moeten nemen van 9 leden. Wegens overlijden 2 leden en 1 lid wegens gezondheidsklachten die het te moeilijk maakten om met deze hobby verder te gaan. Ook zijn 2 leden gestopt omdat ze geen vorderingen meer maakten met hun onderzoek. 1 lid heeft de bijkomende afdeling laten vervallen en 3 leden hebben geen reden kenbaar gemaakt. Het aantal leden komt per 31 december uit op 107 leden.

Voorouderspreekuren.

Het voorouderspreekuur in De Nieuwe Bibliotheek in Almere Centrum is in 2025 aanzienlijk drukker geworden. We mogen elke maand een aantal mensen van de cursussen verwelkomen die nog graag wat vragen willen stellen. Henk van Luttervelt hebben we mogen toevoegen aan de vrijwilligers die elke maand paraat staan om de leden en andere geïnteresseerden van dienst te zijn. Het voorouderspreekuur in Zeewolde laat een stijgende lijn zien wat betreft de bezoekersaantallen. Ook Dronten/Swifterbant kan nog steeds rekenen op een ruime aanloop elke maand. In Emmeloord blijft het team van Willem Braam zich elke maand inzetten om iedere bezoeker op een goede manier te helpen. In Lelystad is nog geen goede locatie gevonden voor het voorouderspreekuur. Het afdelingsbestuur heeft zich uitgesproken om op korte termijn hiervoor een oplossing te zoeken.

Lezingen en excursies.

Tijdens de Nieuwjaarsbijeenkomst op 18 januari kwam Arjan Meijer met een boeiende presentatie over zijn familieonderzoek naar de familie Turfkruijer. Het verhaal van Jacqueline Turfkruijer is, op verzoek van Nationaal Comité 4 en 5 mei, op de bevrijdingsfestivals in 2017 verteld door haar kleinzoon, 3FM dj Frank van der Lende. Via vele omzwervingen van de familie van Willemsoord naar Antwerpen, naar Amsterdam, via Westerbork naar Theresienstadt en dan uiteindelijk weer terug naar Amsterdam. Daarna was de beurt aan Fred van der Zwan, die een uitgebreide opsomming heeft gegeven van de ridderorden en medailles, die in Nederland worden uitgereikt aan personen die zich zeer verdienstelijk hebben gemaakt in de samenleving. Voor militairen is dit de Militaire Willemsorde en die wordt uitgereikt aan

militairen die bij uitzending naar buitenlandse conflictgebieden uitzonderlijke moed en inzet hebben betoond.

Op 22 februari kwam Cor de Graaf vertellen over zijn passie, nl zijn muntenverzameling van vervalste munten. In de periode van de Republiek van de Zeven Verenigde Nederlanden, een samenwerkingsverband van gewesten, waren er vele graafschappen, hertogdommen en landgoederen die het recht hadden om een eigen munt te slaan. En zoals vandaag de dag ook gebeurt, zijn er altijd lieden die op illegale wijze geld willen verdienen door valse munten te slaan en te verkopen. Er waren in de 14e tot de 17e eeuw een groot aantal valsemuntersbendes actief. Een daarvan is door Cor de Graaf belicht in zijn lezing, de bende van Anthonis van Eembrugge. Cor de Graaf is gemeentearchivaris van de gemeente Leiden en is daarmee ook verantwoordelijk voor het archiefbeheer van alle gemeenten waarvoor Erfgoed Leiden het archiefbeheer en het toezicht hierop uitvoert. Op jonge leeftijd raakte hij in de ban van munten en besloot hiervan zijn werk te maken. Na zijn studie Numismatiek heeft hij ook een opleiding voor archivaris gevolgd omdat hij merkte dat die ene opleiding hem geen baanzekerheid kon verschaffen.

Op 18 mei zijn we op bezoek gegaan bij het Universiteitsmuseum in Utrecht. We begonnen met een kopje koffie, waarna de rondleiding volgde. Allereerst werd stilgestaan bij het ontstaan van de Hortus. Deze unieke oude tuin is verdeeld in een "cottage" tuin en de medicinale tuin Regius met verschillende vakken geneeskrachtige kruiden. In de cottage tuin vind je een grote variatie aan bijzondere planten en bomen. Een van de bijzondere planten is de "Victoria Amazonica", een reuzenwaterlelieplant met bladeren die wel een doorsnee van 1,5 meter halen en een knop die nog in bloei stond. Dat was heel apart want 's-nachts gaat die knop dicht en de volgende dag gaat hij weer open en is de kleur roze. Daarna is hij uitgebloeid. Een heel interessant excursie waar de deelnemers met plezier op terugkijken.

Op 18 september hadden wij een excursie georganiseerd naar het NGV Informatiecentrum in Bunnik. We werden ontvangen om 10.30 uur en begonnen met een kopje koffie/thee. Jos Kaldenbach begon de rondleiding bij de afdeling waar alle Duitse boeken en tijdschriften staan. Ook beheert de NGV meer dan 200 particuliere collecties, waaronder originele foto's en andere archiefstukken, die aan de NGV zijn overgedragen. Marianne Krap gaf ons inzicht in de grote hoeveelheid tijdschriften, niet alleen Nederlandse, maar ook Belgische, Duitstalige en Engelstalige tijdschriften. Zelfs tijdschriften uit Italië, Zwitserland en ook nog een paar Zuid-Afrikaanse tijdschriften zijn er te vinden. Na een goed verzorgde lunch liet Maja Westhoff zien hoe de website van de NGV Collecties is opgebouwd en konden we zelf aan de slag om te kijken of er iets van onze eigen stamboom te vinden was. Het was een interessante dag. De verbazing bij alle deelnemers was groot en men had niet verwacht dat er zo veel boeken en tijdschriften zijn opgeslagen.

Op 18 oktober hadden wij een lezing in Lelystad van Nicoline van der Sijs over "De gekaapte brieven". In de 17e en 18e eeuw zijn duizenden brieven en andere documenten op Nederlandse schepen door de Engelsen gekaapt. Deze brieven zijn aanvankelijk opgeslagen in Engelse archieven. De collectie bevat zakelijke post en persoonlijke correspondentie tussen familieleden en opvarenden die in de 17e en 18e eeuw op schepen werd vervoerd. Onlangs is een groot deel van die brieven gescand. Met behulp van AI zijn vele documenten getranscribeerd en door vrijwilligers zijn de moeilijk leesbare handgeschreven originelen gecorrigeerd. Nicoline van der Sijs wist op boeiende wijze te vertellen over de totstandkoming van het project en laten zien wat voor soort informatie de gekaapte brieven kunnen bieden aan historici, taalkundigen en (amateur-)genealogen.

Op 15 november hadden we Harmen Snel voor een lezing uitgenodigd. Harmen Snel is bekend door het programma "Verborgen Verleden", waarin hij als archivaris van het Stadsarchief Amsterdam jarenlang vele spraakmakende documenten presenteerde. Harmen Snel kwam met ons praten over "Vastlopers en droogkokers", uitzichtloze genealogische herkomstproblemen. De aanwezigen kregen de gelegenheid om hem dat ene nooit opgeloste probleem voor te leggen, om op die manier wellicht samen tot vervolgmogelijkheden voor onderzoek te komen. Je eigen inbreng was dit keer dus erg belangrijk. Een uitermate interessante lezing waar de aanwezigen veel van hebben opgestoken.

Cursussen.

We hebben in 2025 drie cursussen "Stamboomonderzoek voor beginners" georganiseerd in januari, maart en oktober. We hadden met De Nieuwe Bibliotheek in het centrum van Almere goede afspraken kunnen maken over een geschikte ruimte met alle faciliteiten die nodig zijn voor een cursus. Op dinsdagavond van 19.30 tot 21.30 uur. In totaal hebben we voor deze drie cursussen 40 cursisten mogen verwelkomen waarvan er 28 ook direct lid zijn geworden van de NGV. Het was voor de organisatoren een drukke periode, maar het waren drie leuke groepen met super enthousiaste mensen, waarvan we een groot gedeelte terugzien op onze vooroudersprekken. Onze coördinator Cursussen en Workshops is ook zeer betrokken bij de NGV Academie om mee te helpen een goed educatieplan in elkaar te zetten. Daar hebben de afdelingen ook veel baat bij.

Genealogica.

We hebben in 2025 weer 3 mooie versies van de Genealogica uitgebracht. Al kunnen we altijd meer kopij van de leden gebruiken om het blad nog aantrekkelijker te maken. Ook waren 2 edities een paar weken later verstuurd dan gewoonlijk. We hopen in 2026 weer in staat te zijn om februari, mei en september een mooie editie uit te brengen.

Algemene Leden Vergadering

Op 15 maart is de Algemene Leden Vergadering gehouden. Willy van der Most opende de vergadering en heette allen welkom. Een speciaal welkom was er voor Ton van Eeden en zijn echtgenote. Ton ontving een oorkonde van de NGV voor zijn 40-jarig lidmaatschap. Alle stukken m.b.t. deze vergadering waren al op voorhand naar de leden verstuurd. De agenda werd goedgekeurd. Ook het financiële verslag werd na uitleg van onze penningmeester, Maurice Kruijk goedgekeurd. Volgens de statuten moeten de afgevaardigden voor de Algemene Vergadering van het Hoofdbestuur elk jaar opnieuw benoemd worden en dus werden Piet Peeters als 1-ste afgevaardigde en Adriaan van den Berg als 2-de afgevaardigde benoemd voor de AV's van 2025. Aan de beurt van aftreden was Adriaan van den Berg en hij werd met algemene stemmen benoemd voor nog een termijn van 3 jaar als coördinator Lezingen en Excursies. Ook werd een beroep gedaan op de leden om zich beschikbaar te stellen voor een bestuursfunctie. Er waren 2 vacatures, t.w. een coördinator Cursussen en Workshops en een coördinator PR/Communicatie. In de rondvraag werd nog medegedeeld dat de NGV in 2026 80 jaar bestaat. Dit zal met een extra evenement gevierd worden, omdat de viering van het 75-jarig bestaan door corona niet mogelijk was.

Verslag van de lezing “Onderzoek in Duitsland “ door Menno de Lange op 14-02-2026

Menno de Lange is al op heel jonge leeftijd begonnen met onderzoek naar zijn voorouders. Van zijn vader heeft hij gehoord dat de voorouders uit Duitsland kwamen uit het graafschap Teckelenburg (60 km ten oosten van Enschede). Een graafschap met 9 kerkdorpen. Hij heeft ervaren dat er grote verschillen zijn tussen archieven in Nederland en in Duitsland. Digitalisering van archieven loopt in Duitsland mijlenver achter ten opzichte van Nederland. De Burgerlijke Stand, zoals we die in Nederland kennen van 1811, is in Duitsland pas ingevoerd omstreeks 1875. Duitsland kent ook geen staatsarchieven, zoals DTB boeken of BS, maar wel belastingarchieven. De DTB boeken zijn ook moeilijk te achterhalen. Daarvoor moet je vaak contact opnemen met de plaatselijke archieven of regionale genealogische verenigingen.

Belangrijke documenten voor zijn onderzoek in Duitsland waren o.a. Aktes van erfdeling, DTB boeken van Lengerich en DTB boeken van Ladbergen in 1707. Alle boerderijen waar zijn familie heeft gewoond zijn betrekkelijk eenvoudig te lokaliseren. Sinds 2016 zijn 2 websites met heel veel digitale gegevens, t.w. Matricula (Rooms-katholiek) en Archion (Evangelisch hervormd). Gegevens uit het Standesamt (BS) komen beschikbaar tot 1900/1938.

Grote landelijke verenigingen zoals WGod, Tefam, Emländische Landschaft en Mosaiek.de kunnen helpen om je zoektocht een stap verder te brengen. Ook organisaties zoals Ancestry, Family Search en Find a Grave kunnen daar een bijdrage aan leveren. Ook via archieven zijn Familienbücher, indexen op DTB boeken en BS beschikbaar. Ook stamboomonderzoeken van individuele onderzoekers kunnen een bron van informatie zijn.

Een aantal opmerkelijke verschillen met betrekking tot opzoekingen in Nederland en regio's in Het noorden van Duitsland, zijn o.a. 1. Voornamen kunnen wisselen, 2. Geen vernoemingen naar grootouders maar naar doopgetuigen, 3. Achternamen kunnen wisselen. Iemand die als schoonzoon op een boerderij introuwt neemt de naam van de boerderij over. 4. DTB boeken bevatten summiere gegevens. Aanvullingen kunnen gehaald worden uit belastingregisters. 5. Begraafplaatsen zijn nauwelijks geïnventariseerd. 6. Huwelijksakten e.d. werden opgemaakt door een Amtman (vergelijkbaar met notaris).

Een heel interessante lezing die de aanwezigen veel nieuwe inzichten heeft gebracht om hun eigen onderzoek in Duitsland een nieuwe impuls te geven.

Piet Peeters

Herberg De Spaansche Vloot in 's-Gravenzande – deel 2

Gerrit Jansz. van Wijn – vervolg van Genealogica nr. 3 oktober 2025

Omstreeks 1641 keerde Gerrit Jansz van Wijn terug in de herberg De Spaansche Vloot, nu niet alleen al herbergier, maar ook als eigenaar. Op 9 juni 1641 verscheen Govert Pijetersz, impostmeester woonachtig in Delft, voor de schepenen van 's-Gravenzande. Hij verklaarde dat hij, zijn erfgenamen en nakomelingen het eigendom legaal verkocht, gecedeerd en in vrij eigendom overgedragen hadden aan Gerrit Jansz. van Wijn, die aanwezig was en de overdracht accepteerde. Het betrof een huis en erf gelegen aan de Langestraat binnen 's-Gravenzande, genaamd de Bosboom. Het huis was belast met een hoofdsom van honderdvijftig gulden, toebehorend aan de kerk en de Heilige Geest armen te 's-Gravenzande. Gerrit Jansz betaalde contant 266 gulden, 13 stuivers en 8 dinar, wat een derde van de koopsom vertegenwoordigde. Daarnaast betaalde hij met een "custingbrief" (= schuldbrief) een bedrag van 553 gulden, 13 stuivers en 8 dinar, in twee termijnen te voldoen in gelijke delen, op 1 mei 1642 en 1 mei 1643. De naam van herberg de Bosboom werd weer veranderd in de Spaansche Vloot.

Gerrit Jansz. van Wijn en zijn vrouw en kinderen hebben vele jaren in de Spaansche Vloot gewoond en in die jaren vonden er diverse gebeurtenissen plaats waarvan in de archieven nog een en ander terug te vinden is.

Bekkensnijders in de herberg

Voor een van deze gebeurtenissen gaan we een aantal jaren terug in de tijd toen Gerrit Jansz. wel herbergier, maar nog geen eigenaar was van De Spaansche Vloot. Zo kwamen in 1628, tijdens de laatste vrije varkensmarkt, twee ruwe kerels naar de herberg voor hun vermaak. Het waren de broers Lenaert en Arent Grotius, de twee stiefzonen van Adriaen Cornelis van den Berch, bode tot Monster. Ze begonnen het de vele bezoekers lastig te maken, ze trokken hun messen en daagden iedereen uit om met hen een gezellige bekkensnijderij te beginnen. Niemand van de aanwezigen was hiervan gediend. Veiligheidshalve verlieten vele bezoekers de herberg, tot grote schade van de waard. Buiten op het erf zetten de broers hun baldadigheid voort, waarbij zelfs verschillende ruiten sneuvelden.

In uiterste wanhoop vluchtte Volckje Lenaerts, de echtgenote van Gerrit Jansz van Wijn, naar buiten om de schout te alarmeren. Binnen korte tijd was Crispijn van Mierop, de schout, ter plaatse. Bij zijn poging om Lenaert Grotius, de voornaamste onruststoker, te arresteren, beweerde deze laatste dat hij niet Lenaert Grotius was. Vervolgens glipte hij snel de deur uit in een poging te ontkomen. De schout zag zijn vergissing al snel in en een arresteerde de herrieschopper op straat door hem de paternosters (handboeien) om diens polsen te draaien. Toen broer Arent Grotius en stiefvader Adriaen Cornelis van den Berch dit zagen, trachtten ze de gevangene met geweld te bevrijden en hem de paternosters van de hand te trekken, waarbij de schout zijn rapier (zwaard) trok en de boosdoeners toevoegde de handen van de justitie af te houden. Adriaen Cornelis van den Berch riep zijn stiefzoon toe: „geef u niet gevangen, al was de officier de duijvel en zijn moeder". De twee broers wisten later te ontsnappen en hebben zich zo aan een zware straf weten te onttrekken.

Bekkensnijden

Bekkensnijden is een honderden jaren oude traditionele mes-vechtkunst of vechtspel. Het is een typisch Nederlands fenomeen. Wedstrijden werden georganiseerd op kermissen of bij kroegen en herbergen en bleef tot het midden van de 18e eeuw populair. Het kwam in heel Nederland voor, met name op het platteland. Het woord bekkensnijden (voorheen ook geschreven als: bekkesnijden) vertoont overeenkomsten met het woord bakkeleien, dat ruziemaken of vechten betekend. Bekkensnijden is dan vechten met messen.



Bekkensnijders op een gravure van Jacob Marcus te Leiden. Datering: 1616-1618. Bron: Atlas Van Stolk.

Bij het bekkensnijden probeerden de spelers elkaar met een mes een snee in het gezicht aan te brengen. Het spel werd soms ook wel met een gekarteld/verzaagd (afgeschreven) koperen muntje gespeeld. Het spel kende een erecode een tal van regels. Het mes dat werd gebruikt had geen punt en kon meestal niet meer dan een ondiepe snee veroorzaken. De winnaar was degene die zijn tegenstander liet bloeden door in het gezicht van de tegenstander te snijden. Er vielen zelden doden bij het bekkensnijden, maar omdat ruzies en andere onenigheden vaak op een vergelijkbare manier werden uitgevochten, kwam het voor dat er doden vielen. Het gevecht werd gehouden door mannen en soms ook door vrouwen. Littekens in het gezicht werden als trofeeën gezien. Een litteken in het gezicht was een teken van dapperheid. Het was de traditie dat de beste bekkensnijder in het dorp twee messen had, waarvan hij er eentje in zijn hoed hield en het andere ophing in de lokale herberg. Al in de 16e eeuw werden er keizerlijke plakaten uitgebracht waarin het bekkensnijden werd verboden, maar pas in de 17e eeuw kregen sommige schouten het voor elkaar om het vechtspel ietwat terug te dringen. In de 18^e en 19^e eeuw werd het bekkensnijden steeds minder in het openbaar gespeeld. In het Gooi werd het bekkensnijden nog het langst in het openbaar gespeeld. Aan het einde van de 19^e eeuw werd het geleidelijk een ondergrondse vechtsport. De naam Bekkensnijder werd toen langzaam een bijnaam en een woord dat ten onrechte



werd gebruikt bij elk incident waarbij messen, palmmessen of geslepen munten werden gebruikt om in het gezicht te snijden.

De bedrogen schoolmeester

We gaan weer verder naar 1641. In dat jaar vond er een incident plaats, wat mogelijk schadelijk kon zijn voor de goede naam van onze herberg. Op 3 december 1641 verscheen voor Jeremias Lammens, notaris te Monster, in de woning van Mr. Johan van Offerhuijs, schoolmeester in 's-Gravenzande, "de eerbare Gerrit Jansz van Wijn, waert in de Spaensche Vloot tot 's-Gravenzande, ca. 43 jaar". De schoolmeester voelde zich financieel benadeeld en wilde naar de rechter stappen. Hij vroeg Gerrit Jansz om een notariële verklaring voor het gerecht. Gerrit Jansz gaf deze bereidwillig en bood zelfs aan onder ede te verklaren. Hij vertelde dat op 29 augustus 1641 twee Fransen, een oud-sergeant en een vollentaris (vrijwilliger) uit Delft, de herberg huis hadden bezocht. Ze hadden een zekere Robregt Hellot, een jongeman uit Frankrijk, bij zich geroepen, die bij de schoolmeester woonde.

Met hun drieën begonnen ze te „spelen met een troef spul of quaert". Dit duurde tot in de late avond, tot 's avonds ongeveer elf uur. De twee daaropvolgende avonden gingen ze op dezelfde manier verder. Aan het einde van de derde avond schreven de twee Fransen een briefje, dat werd ondertekend door Robregt Hellot. Deze moest dus voor de gemaakte verteringen opdraaien: 19 gulden en 10 stuivers. De twee Fransen hadden de arme schoolmeester leerling aardig te grazen genomen.

Op zondag 1 september 1641 vertrokken de beide Franse gasten zonder ook maar een cent te betalen. Enige tijd later, toen Gerrit Jansz van Wijn „sijn maaltijd gaff voor zijn nieuwe gecochte huijs" kwam een van de Fransen, vergezeld van een „Jongman met een witte pluim op zijn hoet", opnieuw in de herberg. Robregt Hellot werd weer gehaald, waarna de herbergier schoolmeester Van Offerhuijs waarschuwde. Zijn vrouw kwam meteen om een nieuwe financiële tegenslag voor haar man te voorkomen en nam Robregt mee naar huis.

De herbergierster, Volckgen Lenaerts, bekritiseerde het gedrag van de Fransen. Deze verontschuldigten zich door te zeggen dat ze alleen maar uit verveling hadden gespeeld, waarop Volckgen Lenaerts vroeg waarom ze hun rekening van de vorige keer nog niet hadden betaald. Zij antwoordden dat Hellot dat moest doen. Vervolgens vertrokken de beide Fransen nadat ze hun laatste rekening hadden betaald. Hoe het is afgelopen met de vordering van de schoolmeester is niet bekend.

Gerrit Jansz. was nog jaren herbergier. Wanneer hij is overleden is niet bekend, in ieder geval tussen 1 oktober 1651 en 1667. Na zijn overlijden zette zijn weduwe het bedrijf nog enige tijd voort en verkocht het daarna.

Pieter Gerritsz. van der Wol

Volckjen Lenaerts heeft de herberg voor 18 februari 1667 verkocht. Dat blijkt uit een akte van 30 juni 1667 waarin Willem Jorrise van der Laen, schepen van 's-Gravenzande en zijn echtgenote Aetjen Pieters Bruneel ten behoeve van Volckjen Lenaerts weduwe wijlen Gerrit Jansz. van Wijn verklaarden dat op 18 februari, sijnde Goede Vrijdag verleden, " 't haere huijse is gecomen Pieter Gerritsz. Wol ende desselfs huijsvrouw Barbara Pieters als coopers van haer requirants huijsinge ende erve gelegen binnen 's Zande, alwaer uijthangende is De Spaensche Vloot". Ze zeiden tegen de Willem Jorrise van der Laen en zijn echtgenote: "Vrunden ick hebbe nu de herberge gekocht van Volckje Leenderts ende hebbe verstaen dat sij bij recht van toelaetinge de uijtpadt hier naets heeft gebruijckt van u lieden soo te voet als met paerde. Soo versocek ick dat gij mijn het selve uijtpadt mede soo gelieff te laeten possideeren al sij Volckje

Leenderts en haar man za: Gerrit Jansen van Wijn hebben gedaen. Ende staeter eenige recognitie toe ick sal 't mede geven". Hierop zeiden Van der Laen en zijn vrouw tegen Pieter Gerritsz. van der Wol en zijn vrouw: "Wij willen der niet een deuijt aftrecke ende soo gij goede buijre sijt, soo willen wij u het hele vuytjpadt mede soo laeten gebruijcken bij recht van toelaetinge ende tot wederseggens toe, mits daer aff passeerende behoorlijcke acte op zegen gedepecheert ende geschreven". Pieter Gerritsz. antwoorde daarop met: " 't is wel, wij sijn te vreden daer off u doen maecke behoorlijcke actee ende op te schrijven op behoorlijck zegel".

De verkoopakte is van een iets latere datum, nl. 11 juli 1667. Op die datum verscheen voor de schout en schepenen van 's-Gravenzande Volckgen Lenaerts, weduwe van Gerrit Jansz. van Wijn, voormalig herbergier in deze stad. Zij werd bijgestaan door Willem Gerrits van Wijn, haar zoon uit Maasland, als haar gekozen voogd. Ze verkocht aan Pieter Gerritsz. van der Wol, voorheen inwoner van Maasland en nu eveneens woonachtig in 's-Gravenzande, een huis met erf, een zomerschuur en een paardenstal, gelegen aan de Langestraat binnen deze stad, vroeger bekend als de Bosboom en nu Spaanse vloot. De koper verklaarde van de verkoopster te hebben overgenomen alle losse goederen zoals tafels, banken, haardijzers, schilderijen, stellages, hotelbenodigdheden, spinnenwielen en schoorsteenplanken. De verkoopster bevestigende dat zij tevreden en voldaan was met de som van acht honderd gulden in contanten en daarnaast met de afgifte van een schuldbrief ter waarde van twaalf honderd gulden die op deze dag door de koper ten behoeve van de verkoopster was afgegeven.

Volckgen Lenaerts verhuisde naar een andere woning in 's-Gravenzande en woonde daar nog vele jaren. In de zomer van 1681 overleed zij. Haar drie zonen Willem, Leendert en Jan Gerritsen van Wijn verkochten op 18 juli 1681 deze andere woning aan Cornelis Jansz Schelvis voor 400 gulden.

Met de nieuwe herbergier, Pieter Gerritsz. van der Wol, viel niet te spotten. Klanten die niet wilden betalen of hem voor de gek hielden pakte hij hard aan. Dit blijkt onder andere uit een verklaring van 12 juli 1674 van Cornelis de Milde, mr. chirurgijn en schepen van 's-Gravenzande. In deze verklaring lezen we dat enkele jaren daarvoor ene Willem de Jongh, gewezen bode tot 's-Gravenzande, aan zijn huis kwam en korte tijd later Pieter Gerritsz. van der Wol verscheen die harde woorden met De Jong had gewisseld. De Jong had "de maeltijden van de gerechten van 's-Gravenzande en Zandambacht die ten huize van hem de Woll werden gehouden sochte te onttrecken ende tsijnen huijse te brengen". Pieter Gerritsz. van der Wol heeft De Jongh een vuistslag gegeven en heeft daarop zijn mes getrokken, "soekende de voorn. De Jongh daarmede te graveren". De Jongh is toen de via achterdeur weggevlucht over de heining van Claes Sieren van Dorp zaliger.

Pieter Gerritsz. van der Wol, die naast herbergier ook pachter van de impost over de wijnen en bieren van 's-Gravenzande was, heeft het maar vier jaar uitgehouden in de Spaanse vloot. Er is nog een opmerkelijke anekdote over deze periode te vermelden.

Een schuldenaar gevangen in de herberg

In 's-Gravenzande en in diverse andere Hollandse steden gold destijds nog een uit de 13^e eeuw stammende wettelijk bepaling over het gevangennemen van schuldenaren. In deze bepaling stond dat indien iemand aan een ander een schuld heeft en niet kan betalen, hij door de schout voor de rechter wordt gedaagd. De rechter zal de schuldenaar overdragen aan de (stads)bode om gedurende twee weken onder de hoede van de bode te blijven, waarbij de bode de schuldenaar moet voeden. Na deze twee weken zal de bode de schuldenaar weer aan de rechter overhandigen, die op zijn beurt de schuldenaar zal overleveren aan degene aan wie hij de schuld heeft. Deze persoon is verplicht de

schuldenaar te voorzien van eten en drinken en mag hem geen lichamelijk letsel toebrengen, en dient hem vast te houden totdat de schuld is voldaan of kwijtschelding wordt verleend. Deze regeling bleef van kracht tot in de zeventiende eeuw en in sommige steden zelfs nog in de negentiende eeuw.

In 1670 was ene Pieter Arentsen van Spronsen uit Zandambacht niet in staat zijn schuldeisers te betalen. In opdracht van de schout werd deze Pieter Arentsen door Gillis Gillissen Costerus, bode van de stad 's-Gravenzande en Zandambacht gevangen gezet in de Spaanse vloot. Om te voorkomen dat de gevangene zou ontsnappen werd Cornelis van Houten, dienaar van justitie van 's-Gravenzande, aan de gevangene toegewezen. Gillis Gillissen moest volgens de 13e-eeuwse bepaling de uit de hechtenis voortvloeiende onkosten vergoeden. Dat liep behoorlijk op. Van betaling kwam weinig terecht. Op 2 januari 1671 verzochten Pieter Gerritsz. van der Wol en Cornelis van Houten aan notaris Willem van Rijs zich met twee getuigen naar de schout in Naaldwijk te begeven. Aan de schout zou de notaris hun vorderingen moeten overhandigen en daarvan betaling eisen, te voldoen binnen drie maal vierentwintig uur.

De vordering van Pieter Gerritsz. van der Wol bedroeg 55 gulden en 14 stuivers, als volgt gespecificeerd: "voor de gegijzelde Pieter Arentsen van Spronsen aan drank 23 g. 10 st., zeven weken slaapgeld 4 g. 4 st., voor de diender Cornelis van Houten aan drank 16 g. 9 st., over zes en een halve week slaapgeld 11 g. 11 st., wat samen een bedrag van vijfenvijftig gulden en veertien stuivers vormt." De diender Cornelis van Houten had nog een grotere vordering: "een bedrag van honderddrieënzeventig carolus gulden dat ik toekom over verdiend salaris en gemaakte kosten voor gijzeling, waarbij ik tien weken heb bewaakt vanaf 24 oktober tot vandaag." Notaris Willem van der Rijs en zijn twee getuigen keerden echter onverrichter zake terug. Tot grote teleurstelling van Van der Wol en Van Houten zal van betaling van hun vorderingen niet veel terecht zijn gekomen.

Een andere zaak speelde zich af op 2 juli 1668, maar deze zaak kwam pas voor de rechter in 1670. Het speelde zich af voor herberg De Spaansche Vloot en Pieter Gerritsz. van der Wol was een van de getuigen. Ook deze zaak laat zien dat het er vroeger behoorlijk gewelddadig aan toe ging. Die dag, 2 juli 1668, werd jonkheer Johan Crijckij, genaamd La Rosje, voormalig korporaal en inwoner van 's-Gravenzande, komende van het stadhuis, aangevallen door Carel de Jongh, zoon van wijlen Willem de Jongh, die in zijn leven gerechtsbode van deze stad was geweest. Deze Carel de Jongh trok zijn degen uit de schede en sloeg en stootte daarmee naar de jonkheer, op een zodanige wijze dat deze zich nauwelijks kon verweren. Daarbij riep de Jongh onder het plaatsen van meerdere stoten onder andere: "ts a jou duijvel, staet vast".

De jonkheer Creijcluij, genaamdt La Rosje, probeerde ter vergeefs een heenkomen te zoeken en riep tegen de aanwezige getuigen: "Vrunden, wat sal ick hier in doen, dewijle ick soo over vallen wort[?]". Carel de Jongh bleef intussen de arme jonkheer met grote felheid vervolgen, waardoor het erop leek dat er grote kans was dat er een dode zou vallen tot het moment dat Carel de Jong door tussenkomst werd gestopt. Nadat beide mannen uit elkaar waren gehaald, bleef Carel de Jongh nog steeds boos en uitte hij zijn ongenoegen met grote stemverheffing en veel scheldwoorden. Hij zei: "Ik zal je in de gaten houden, ik zal je nog wel krijgen en u de rest geven". Uit de archiefstukken blijkt helaas niet waarom Carel de Jongh zo boos was op de jonkheer La Rosje. Of Carel de Jong is gestraft voor zijn daad blijkt ook niet uit de archiefstukken.

Een nieuwe herbergier – Jacob Lourisse van der Craen

In het jaar 1671 besloot Pieter Gerritsz. van der Wol zijn activiteiten als herbergier te beëindigen. Uit een akte van 8 juni 1671 blijkt dat op die datum voor Willem van der Rijs, "openbaar notaris bij het edel hove van Holland geadmitteerd en gevestigd binnen de stad 's-Gravenzande", verschenen Pieter Gerritsz. van der Wol, "waard en herbergier woonachtig binnen deze stad" en Jacob Louwen (ook: Lourisse) van der Craen (ook: Kraen), meester wielmaker binnen deze stad. De eerste partij [Pieter Gerritsz. van der Wol] verkocht aan de tweede partij [Jacob Louwen van der Craen] "deze herberg met woning en erf, inclusief de vergunning voor exploitatie onder de naam 'de Spaanse vloot'," voor een bedrag van tweeduizend negenhonderd carolus guldens. In een andere akte over dezelfde zaak wordt vermeld dat op 4 november Pieter Gerritsz., "waert in de Spaensche Vloot", voor schout en schepenen van 's-Gravenzande was verschenen. Hij bevestigde de verkoop van een bepaald huis en erf met een zomerhuis en paardenstal, eerst bekend als "de Bosboom" en nu als "de Spaanse vloot". Hij verkocht het aan Jacob Lourisse van der Craen. Pieter Gerritsz. verklaarde dat hij volledig betaald en voldaan was voor deze verkoop en overdracht met een bedrag van tweeduizend negenhonderd gulden, welke hij contant had ontvangen bij het ondertekenen van deze akte.

Het feit dat hij de aankoop contant betaalde, wil nog niet zeggen dat Jacob Lourisse van der Craen een welgesteld man was. Integendeel, hij had verschillende schulden. Zo leende hij op 9 november 1671 1400 gulden met een "schepen schultbrief". Daarnaast verscheen hij op 6 december 1673 voor Willem van der Rijs, een "openbaar notaris" in 's-Gravensande, in het bijzijn van de getuigen Harmen Arens Goijenbier en Rochus Pieterse Boutesteijn. Hij verklaarde een schuld te hebben aan Cornelis de Rijck, een wijnkoper in Vlaarding, ter hoogte van 156 gulden en 16 stuivers voor geleverde wijnen. Hij beloofde dit bedrag te voldoen op Vrouwendag ofwel 2 februari 1674.

In 1672 had Jacob Lourisse van der Craen een woning op de hoek van het Marktveld tegenover het stadhuis in 's-Gravenzande gekocht. In 1678 werd deze aankoop teniet gedaan. De reden waarom is niet duidelijk. Op 5 januari 1678 verschenen voor notaris van Rijs van 's-Gravenzande "Jan Clasen van der Valck, als getrouwt hebbende Lijsbeth Jans van Alenburgh wonende tot 's-Gravenzande, zoo voor hem selven ende zich sterkmakende voor Jacob Willemsz Bom als in huwelijk hebbende Maertjen Jans van Alenburgh ende "voor" Pouwels Jansz Reijgersbergen als getrouwt hebbende Arijaentje Jans van Alenburgh tesamen erfgenamen van zaliger Jan Jaspersz. van Alenburgh ter eenre ende Jacob Louwen van der Craen, herbergier in de Spaensche Vloot tot 's-Gravenzande ter andere zijde". Ze bereikten een akkoord "nopen de wederoverneming van seeckere huis en erf staende en gelegen recht tegenover het stadthuys aldaer bij hem tweede comparant van de voorsz. erfgenamen inden jare 1672 gekocht. De tweede comparant betaalt aan de eerste comparanten f 40,- en daarmee is de voorsz. koop dood en te niet." Tevens is een contract van tenietdoening van de koop voor notaris Willem van Rijs te 's-Gravenzande dd. 22-2-1674 nietig verklaard; men beschouwt het of het nooit gepasseerd is geweest. De eerste comparanten hebben het geldbedrag ontvangen.

Met de hierboven vermelde overeenkomst kwam Jacob Lourisse van der Craen in ernstige problemen. Hij had klaarblijkelijk, al dan niet opzettelijk, een ernstige fout gemaakt. Hij werd beschuldigd van het verzwijgen van de 40 en 80 penning. Daarop stond een stevige boete. Hij moest een dubbele 40 penning betalen vanwege de eerste koop en nog eens een dubbele 40 en 80 penning in verband met herovername van het huis, plus een boete van tweemaal 400 gulden. Hem werd aangeraden dit snel te regelen; anders zou gijzeling volgen. Hoe de zaak is opgelost, is onbekend. Hij bleef zijn herberg beheren.



Jan Steen (1626 – 1679) Herberginterieur met een oude man, die zich amuseert met de waardin, en triktrakspelers, bekend als 'Tweeërlei spel'.

Op 6 februari 1672 kreeg Jacob te maken een gewelddadige klant. Op die dag kwam ene Jan Claessen (van der) Valck uit 's-Gravenzande de herberg binnen. Deze had in zijn ene hand een stuk eten en in zijn andere hand een bloot mes. Tegen de waard Jacob Louwen van der Craen zei Jan Claessen (van der) Valck²: "Tap mijn een kanne bier". Van der Craen deed wat hem was gevraagd en na overhandiging van de kan bier aan (van der) Valck verliet van der Craen de keuken. Duidelijk hoorbaar voor de andere bezoekers zei (van der) Valck onder andere dat: "Jacob Louwen van der Craen is een verrader, een schelm, jae, slimmer dan Judas selver". Van der Craen had dit blijkbaar ook gehoord, want hij kwam weer in de keuken en zei: "Ick en hebbe u niet verraden". (Van der) Valck antwoordde daarop: "Jou schelm, jou verraeder, dat jou den duijvel haelt". "Ick sel je helpen" en hij steeg uit zijn stoel "ende snee met selven mes naer hem requirant (van der Kraen) toe", waarop van der Craen "uijt de keucken" vluchtte en de deur van de keuken naar zich toe trok. (Van der) Valck was inmiddels achter van der Craen aangegaan en stak een tweede maal naar de waard, maar in plaats van de waard te raken, raakte hij de keukendeur waar "deselve steeck ende oock een stuck van 't mes inde deur can worden gesien". Van der Valck had daarop nog gezegd: "Ick geeff den duijvel lijff ende siel daer op". "ick salje hebben". Uit de stukken blijkt helaas niet waarom van der Valck zo boos was op de waard en of van der Valck is gestraft voor zijn daad.

² In de desbetreffende akte wordt de naam wisselend geschreven als "Valck" en als "van der Valck".

De dronken ruiter

In de avond van 7 juni 1672, zo tussen 9 uur en half 10 stonden 4 jonge mannen voor herberg de Spaansche Vloot te praten. Een van hen was Pieter Janssen van Dijck, bouwman en wonende in 's-Gravenzande. Op de bank voor de deur van de herberg zat een ruiter, bekend als "de schoenlapper". Deze ruiter was gestationeerd onder majoor Plasburch in het garnizoen dat in de stad gelegerd was en verbleef in het huis van Dirck Jansse Klucht in de Kous Hoeck in 's-Gravenzande. De ruiter verkeerde in een kennelijke staat van dronkenschap en Pieter Janssen van Dijck zei tegen de ruiter: "Het en is met u soo claer niet". Deze uitdrukking werd destijds onder de ruiters algemeen gebruikt en is tot een gemeenzame zegswijze geworden. De ruiter was hier echter niet van gediend. Hij stond op van de bank en schoot op Van Dijck toe terwijl hij naar hem riep: "Wat sech je dat ick een schelm ben". Daarop antwoorde Van Dijck: "Neen ick praet hier tegen mijn compagnij", waarop hij [Van Dijck] naar zijn metgezellen wees. De ruiter sloeg Van Dijck toen met zijn hand en trok zijn sabel uit de schede en sloeg daarmee in op Van Dijck, die snel achteruit sprong en, om zich zelf te beschermen, zijn mes trok. Maar met alleen een mes kon Van Dijck zichzelf maar moeilijk beschermen tegen de ruiter. Van Dijck zag echter kans de sabel van de ruiter te bemachtigen en de ruiter daarmee aan beide armen zwaar te verwonden. In het belang van en ter verdediging van Van Dijck werd nog vermeld dat hij de sabel van de ruiter voor geen enkele andere reden had gebruik tegen de ruiter dan ter verdediging van zichzelf en hij zijn mes niet eerder had getrokken nadat de ruiter hem verscheidene malen met zijn sabel had geslagen.

(wordt vervolgd).

Maurice Kruijk

Bronnen:

- Historisch Archief Westland ("HAW").
- De Westlander, 19 juli 1968.
- De Westlander, 26 juli 1968.
- HAW, Regesten van Opdrachten, schuld- en rentebrieven gepasseerd voor schout en schepenen van 's-Gravenzande, 1550 - 1811 uit rechterlijk archief 's-Gravenzande (toegangsnummer 137).
- HAW, Protocol van transporten en schuldbrieven van 's Gravenzande 1639 – 1658, Rechterlijk Archief 's-Gravenzande en Zandambacht, toegangsnummer 137, inventarisnummer 4.
- Hogenda, Notarieel Archief Monster, 17e eeuw, deel 1, regesten, Gemaakt door G.L. van Eendenburg 1984-2003.
- Hogenda, Notarieel Archief 's-Gravenzande, Willem van der Rijs (deels), HAW, Naaldwijk, standnummer 254, inventarisnummers 4619, 4620, 4621, Regesten door G.L. van Eendenburg.
- Stavast, Knife Fighting in the Netherlands, The forbidden art of Bekkesnijden, by Jerom Blanes, 2019.
- Wikipedia.

Voroudersprekuren

Almere Centrum, De Nieuwe Bibliotheek

In Het Nieuwe Leerplein op de 2-de verdieping

1^e zaterdag van de maand , van 11 tot 15 uur

Lelystad,

Tot nader bericht geen vooroudersprekuren

Dronten, FlevoMeer Bibliotheek

In de **ONEVEN** maanden

1^e zaterdag van de maand van 10 tot 12 uur

Swifterbant, FlevoMeer Bibliotheek

In de **EVEN** maanden

1^e zaterdag van de maand van 10 tot 12 uur

Emmeloord, FlevoMeer Bibliotheek

2^e zaterdag van de maand, van 10 tot 12 uur

Zeewolde, FlevoMeer Bibliotheek

2^e zaterdag van de maand, van 11 tot 13 uur

Kampen, Stadskazerne. (i.s.m. Historische Vereniging Jan van Arkel)

1^e zaterdag van de maand van 10 tot 12 uur

Inhoudsopgave

Agenda	2
Bericht van de voorzitter	3
Uitgestelde Nieuwjaarsbijeenkomst nu op 28 februari a.s.	6
Cursus Stamboomonderzoek voor beginners in Almere	7
Cursus stamboomonderzoek voor beginners In Emmeloord	8
Verslag van de lezing “Onderzoek in Duitsland “ door Menno de Lange op 14-02-2026	13
Herberg De Spaansche Vloot in 's-Gravenzande – deel 2	14
Voorouderspreekuren.....	22
Inhoudsopgave	23
Bestuur	24
Redactie.....	24
Vrijwilligers voor de voorouderspreekuren.....	24

Bestuur

Willy van der Most	voorzitter
Piet Peeters	secretaris en 1-ste afgevaardigde
Maurice Kruijk	penningmeester
Adriaan van den Berg	beheer Facebookpagina, 2-de afgevaardigde en coördinator lezingen en excursies.
Arjan Meijer	Coördinator cursussen en workshops
Lidy Kutschruter	lid en notulist

Coördinatoren:

Peter Bedeker	Coördinatie Voorouderspreekuren.
Nico van der Zwet	Webmaster

Redactie

Maurice Kruijk
Piet Peeters

Vrijwilligers voor de voorouderspreekuren

Almere

Peter Bedeker
Antoinette Timmermans
Piet Peeters
Arjan Meijer
Geert Baas
Truus Peeters
Henk van Luttervelt
Reiner Swaen (reserve)

Emmeloord

Willem Braam
Jaap van Woudenberg
Harry Kramer
Frank Hop

Kampen

Neel Wijshake

Lelystad

Jonny Serno
Maurice Kruijk

Swifterbant en Dronten

Fred van der Zwan
Adriaan van den Berg

Zeewolde

Nico van der Zwet
Truus Visser
Antoinette Timmermans